

Juhász András laudációja

Kövesdy Zsuzsanna

Mindnyájan megéltük már a metamorfózisnak azt a hétköznapi formáját, amikor szembejön velünk egy tőlünk távol álló, idegen világ, (amelyet talán kerülnénk is, ha tehetnénk) és egyszerűen becsapódik a mi territóriumunkba, mint valami megfejthetetlen küldetésű meteor. Ilyen égitestként érkezett a humán- tagozatos gimnáziumi osztályunkba egykor Tibi bácsi, a nagypapa-formájú paptanár. Úgy vártuk a kémia-órákat ettől kezdve, mint Miska bácsi levelesládáját vagy az Esti mesét. Aztán senki se értette, mitől akar az egész első osztály mindenáron vegyész lenni.

A nagy titok, hogy milyen vegyületek jönnek létre bennünk, amikor szeretni kezdjük, amitől pedig féltünk. Hogy hogyan lehet kézen fogva bevezetni a gyereket egy csodaországba úgy, hogy aztán élete végéig megőrizze legféltettebb kincsei közt a füzeteit. Nem csak a tudás, az ismeretanyag tökéletes birtoklása, nem csak a hivatás szeretete kell ehhez. A személyiségnek meg kell őriznie egy már-már gyermeki tisztaságát a léleknek, amely hitelesíti az embert és mindazt, amit mond és tesz. Hát ez a legnehezebb, fél szívvel nem megy.

Ilyen ember, ilyen tanárember Juhász András, az Eötvös Loránd Tudományegyetem TTK Általános Fizika Tanszék, Anyagfizika Tanszék nyugállományú oktatója.

Kémia-fizika szakos középiskolai tanárként végzett a TTK-n 1973-ban, egyetemi doktori címét a Tiszta vanádium magashőmérsékleti kúszása c. disszertációjának megvédésével, a fizikai tudomány kandidátusa rangot a „Szuperkemény alumíniumötvözetek mechanikai tulajdonságai” c. dolgozatával nyerte el.

Egyetemi oktatási tevékenységének speciális területei a Mindennapok fizikája, Fizikaszakkör a középiskolákban valamint A fizikatörténet szemléletformáló nagy kísérletei voltak fizikus és fizika tanár szakos hallgatók számára.

Soroljuk csak, vázlatosan, mi minden fűződik a nevéhez!

Fizikus PhD-iskolát vezetett, a Fizika tanítása Program keretében.

Az általa szervezett kutató team hazai és nemzetközi szinten is elismert eredményeket ért el a szilárd anyagok mechanikai tulajdonságainak vizsgálata terén. Kutatásainak eredményeiről 62 nemzetközi publikációban számolt be, számos hallgató TDK dolgozatának, diplomamunkájának, ill. PhD –munkájának volt témavezetője.

Egyetemi munkája során mindig kiemelt fontosságú volt Juhász András számára a tanárképzés és az ehhez kapcsolódó szakmódszertani kutató-fejlesztő munka. Ennek fontos eredménye volt a „Fizikai kísérletek gyűjteménye” című három kötetes összefoglaló mű megjelentetése, amelynek megszervezője, alkotószerkesztője és egyik szerzője volt. A kiadvány több kiadásban gyakorlatilag minden magyar iskolába eljutott, a gyakorló pedagógusok kézikönyvként, a hallgatók országosan tankönyvként használják.

Az ELTE Fizika Doktori Iskola keretében elindítója, szervezője, szaktárgyfelelős előadója jelenleg is a „Fizika tanítása” PhD-programnak.

Számtalan tudományos- és konferencia-kiadvány társszerzője, szerkesztője.

Szakmódszertani tárgyú angol, német és magyar nyelvű szakcikkeinek száma meghaladja a 150-et.

Az elmúlt évtizedekben rendszeresen tartott szervezett egyetemi tanártovábbképzést, több mint 17 éve félévi gyakorisággal szervez szaktárgyi továbbképzéseket általános és középiskolás fizikatanároknak.

Szakértői tevékenységet végez a felnőtt-továbbképzés, pedagógiai értékelés, tanügyigazgatás területén.

Szakmai közéleti tevékenysége rendkívül sokrétű, számos szakmai bizottság, szervezet, szakcsoport tagjaként dolgozott.

Közösségi tevékenysége érzékeltetésére csak néhány példa: vezetője volt a BEAC Természetjáró Túravitorlás Csoportnak, alapító elnöke az Öveges József Tanáregyletnek valamint parancsnoka a Boldogasszony Cserkészcsapatnak.

Egész szakmai - és magánélete a tehetséggondozásról szól, ezt szolgálták a tanárképzés megújítását szolgáló tervei, tantervi koncepciók kidolgozása, munkacsoportok megszervezése, fakultációs tankönyvi modulok kidolgozása, megírása.

Húsz éven át részt vett az OKTV harmadik, kísérleti fordulójának megszervezésében – a feladatok kitűzésétől kezdve a verseny lebonyolításáig és értékeléséig. A húsz év feladatait, a megoldásokat és a verseny tapasztalatait „Versenyfeladatok kísérleti fizikából 1973-1993” címmel társszerzőként is összefoglalta, ezzel segítve a tehetséggondozást.

Elindítója és évtizedeken át szervezője a Károly Ireneusz Fizika Tanulmányi Versenynek, a verseny első tíz évének anyagát az Öveges Tanáregylet gondozásában jelentette meg.

Az országos szervezésű Bugát Pál Természetismereti Vetélkedő fizika feladat kitűzője és zsűri tagja volt.

Több kiadványt jelentetett meg az emelt szintű fizika érettségi felkészítő tanárainak és diákjainak segítésére.

2005-2014 között tanára volt a Bolyai Műhelynek, amelynek keretében igyekezett közel hozni egymáshoz a reál és a humán műveltséget. Megtapasztalhattuk könnyed eleganciáját, mellyel elővezette szórakoztató, látványos kísérleteit, igyekezett a hallgatókkal megszerettetni a fizika tudományának szépségeit.

Mindehhez kedves, szerény, komoly személyiség tartozik, okosan, tapintatosan vitt diadalra reménytelennek látszó ügyeket.

A tehetséges fiatalok, jó szellemű emberek ügyében fáradhatatlan, erős nemzeti elkötelezettsége nem szólamokban, hanem szilárd felelősségben és a hűség vállalásában nyilatkozott meg mindig. Nem hirdette, hanem bizonyította: országos ügyekben azt szabad komolyan venni, akit közvetlen környezetéhez, a táj és a föld népének sorsához, történelméhez ezer szállal köt a kötelességérzet, a sorsvállalás.

Vázlatosan felsorolni is sok volt Juhász András tanár úr vállalásait, élete, szakmai pályája nagyobb állomásait, tudományos eredményeit. Ez akkor is elképesztően hatalmas életmű lenne, ha aggregényként tengette volna magányos napjait. Azonban Juhász tanár úr családos ember, két felnőtt fiú édesapja, két unoka nagyapja is egyben. Az elhangzottakból egyenesen következik, hogy temperamentumos, nagyon aktív és jókedélyű felesége nélkül, a biztos családi háttér megteremtése nélkül nem engedhette volna meg magának, hogy életét ilyen mértékben szentelje a fizika tudománya népszerűsítésének, a tehetségápolásnak, a közösség, a nemzet építésének.

Mindezt szeretnénk most az életmű-díjjal megköszönni.

Külön ajándékként végezetül álljon itt egy költemény, hálánk jeléül, hogy a bolyais növendékeket éveken át megörvendeztette tudományos világát bevilágító humán műveltségével, nyitottságával. Russell versét mintegy jelképesen, Simonyi Károly: A fizika kultúrtörténete című interdiszciplináris, korszakos remekművéből választottam.

Egy hölgy röntgenportréjához (1896. Szlávik Ferenc fordítása)

*Sudár csontkép, az ernyőn átragyog
a gyöngéd ívű karbonát és foszfát,
sugár suhan, foltokba kormányozzák
a voltok, ohmok, rezgő áramok.
Gerince pompás, ok takarni nincsen.*

*s a kedves húsnak nem akad más dolga,
mint hogy huszonnégy hetykén csinos borda
köré szürkécske glóriát terítsen.*

*Se orr, se szem. De észtvesztően ép
fogsora harsány gúnyszikrákat szór
míg suttogom: Szerelmem, je t'adore
Ó szép, kegyetlen, drága röntgenkép!*